

OBSAH:

EURÓPSKA ÚNIA:**S EÚ na ceste do otroctva**

Dušan Sloboda

ZAHRANIČNÁ POLITIKA:

Americké volby 2004

Roman Joch

EKONOMIKA:**Rozpočet vo „výdavkových pasciach“**

Peter Gonda

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE:**Kjóto a veľké dôsledky „malého“ omylu**

Radovan Kazda

GLOSA:**Tri dni bez prúdu**

Ondrej Dostál

S EÚ NA CESTE DO OTROCTVA Dušan Sloboda

Moc sa má obmedziť na vytváranie podmienok, v rámci ktorých dostávajú priestor iniciatívy jednotlivcov a ich spoločenstiev, nemá si osobovať právomoc rozhodovať o ich živote ani plánovať im budúcnosť. Deje sa tak však v dnešnej Európskej únii?

Nechajme teraz bokom toľko diskutovaný problém demokratického deficitu a legitimity orgánov EÚ. Vysvetliť ľudu komplikované vzťahy medzi Komisiou, Radou a Európskym parlamentom je nemožné, a to napriek tomu, že únia používa čoraz viac a častejšie propagandu ako jednu zo svojich hlavných zbraní pri presadzovaní seba samej. Prizrite sa však, na akú cestu sa EÚ vydáva (aj) prijatím euroústavy.

Pôvodné myšlienky odstraňovania bariér pre slobodný trh a voľný pohyb osôb, tovaru, kapitálu a služieb sa po desaťročiach zvrhli na snahu regulovať, harmonizovať a prerozdeľovať. Dnešná EÚ vytvára spleť pravidiel, v ktorých sa ľudia nie sú schopní orientovať, a tak im jednotlivé štáty vytvárajú „na pomoc“ stále nové, ďalšie a čoraz zvláštnejšie úrady či poradenské centrá. Úlohou novej byrokratickej šľachty, ktorú zamestnávajú, je okrem iného „vysvetľovať“ ľuďom pravidlá, ktoré nevznikajú z ich iniciatívy – „zdola“ – zasahujú však do ich každodenného života. Bežný občan ich zmyslu nerozumie a ich odôvodnenie nedokáže posúdiť. Budúci rok na tento proces vytvárania európskeho mýtu chce vyčleniť naša vláda 60 miliónov korún, pričom významná časť tohto balíka poputuje i na zdôvodnenie „potreby“ prijatia euroústavy. Žiadna propagandistická kampaň nezvýši informovanosť slovenských občanov a bude iba mrhaním verejných prostriedkov.

Proces prijímania euroústavy je okamžitým potvrdením faktu, že sa EÚ organizuje ako superštát budovaný zhora, na základe ideí centrálného riadenia a plánovaného hospodárstva. Európska únia nepotrebuje ústavu, ale konkrétne a praktické zmeny k lepšiemu. Ak však bude táto euroústava ratifikovaná, v mnohých oblastiach sa presunú právomoci na centrálné orgány EÚ, čo bude mať za následok postupnú stratu konkurencie v ďalších a ďalších oblastiach ekonomiky. Pritom

práve konkurencia umožňuje výber lepších pravidiel a zánik tých zlých. Snaha centrálné riešiť národné, regionálne či miestne problémy môže vyústiť len do zmätku vzájomne si odporujúcich pravidiel, nezohľadňujúcich lokálne pomery a individuálne rozdiely. Európska konštitučná unifikácia a harmonizácia znamená, že sa na nižšej úrovni neponecháva priestor pre experimentovanie a hľadanie riešenia. Podpora tohto textu slovenskou vládou je tak absolútne iracionálna.

„Zo všetkého najmenej zachováme demokraciu alebo podporíme jej rast vtedy, keď všetka moc a väčšina dôležitých rozhodnutí budú spočívať na nejakej organizácii, príliš veľkej, než aby ju obyčajný človek mohol pochopiť a mať o nej prehľad.“

Friedrich August von Hayek,
nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu

Naopak, odpor k silnejším tendenciám spoliehať sa na administratívne donucovanie, ktoré sa k nám šíri z Bruselu, sprevádzané rastom byrokracie, regulácií a centrálného plánovania, okliešťujúc tak slobodu ľudí a ich spontánne úsilie, je nielen u nás čoraz častejšie označovaný za fundamentalizmus, pravicový radikalizmus či eurofóbiu. Z kritikov aktuálneho smerovania EÚ alebo ak chcete, euroskeptikov, sa tak vytvára novodobý „vnútorný nepriateľ“. Cítiť z toho, že sme sa stále nevymanili spod mocného dedičstva socializmu, ktorého duch neustále obsmŕda v ekonomike a našej spoločnosti všeobecne.

Čo nás čaká, ak EÚ nebude slobodnou, ale spútanou tisíckami regulácií a byrokra-

tických noriem? Ak úplne zídeme z pôvodnej cesty smerujúcej k zoskupeniu suverénnych, dobrovoľne spolupracujúcich štátov, v ktorom sa na vyššiu úroveň posúva iba to, čo je naozaj nevyhnutné na existenciu spoločného trhu? Opäť sa pustíme do experimentovania s tým istým druhom politiky, o ktorom bol už Friedrich August von Hayek presvedčený, „že sa v takej veľkej miere podieľal na zničení slobody inde“. Nadšenie pre nový druh racionálne konštruovanej spoločnosti už predsa v našom prostredí bolo „poškvrnené“ praktickou skúsenosťou. Skúsenosťou štyroch dekád centrálného plánovaného hospodárstva v dobe socializmu, v dobe ešte stále nedávno minulej.

Akosi sa nechceme poučiť z toho, že politický vývoj ide ruka v ruku s hospodárskou politikou krajiny. Politická sloboda bez slobody ekonomickej stráca svoj zmysel. Centrálné riadenie ekonomických aktivít plodí vždy istý druh totalitarizmu. Či sa nám to páči alebo nie, dnešný europeizmus šírený z Bruselu sa v tomto aspekte nápadne začína podobať na komunizmus a nacizmus, teda najodpornejšie a najkrvavejšie totalitarizmy minulého storočia. Euroústava je výrazom práve tejto filozofie europeizmu, ktorá sa, slovami Václava Klauza, „v priebehu posledných desaťročí po diskreditácii tradičných kolektívizmu stala dôležitou náhradnou ľavicovou ideológiou.“ Nasledovanie mesianistickej vízie európskych socialistov, že Európu a jej obyvateľov spasí nadnárodné vládnutie nadnárodných plánovačov, vyúsťuje len do ďalšej variácie cesty do otroctva.

Americký konzervatívny politológ Michael Novak sa svojho času k procesu prijímania euroústavy vyjadril takto: „Chce Európa vládnuť triedu, ktorá je podriadená ľuďom, alebo ľudí podriadených vládnucej triede? Toto je kľúčové rozhodnutie, ktoré musia urobiť ľudia v Európe. Oni sú totiž suverénmi.“ Bohužiaľ, v prípade Slovenska to zrejme neplatí. Našu suverenitu držia totiž – zatiaľ – pevne v rukách volení zástupcovia v parlamente. Dali sme im však mandát pustiť ju do Bruselu?

Author je analytik KI

AMERICKÉ VOLBY 2004 Roman Joch

Z Bushova vítězství jsou naštvaní: Usama bin Ladin a všichni islamističtí teroristé; protizápadní diktátoři na Blízkém východě, kteří teroristy podporovali; Jásir Arafat, kterého už trefil šlak; komunisté a socialisté všude na světě; stoupenci potratů; levicoví intelektuálové; západoevropský politický establishment; hollywoodští herci; George Soros; psychopat Michael Moore; a paranoidní hysterická levice, pro kterou je Bush debil z Texasu.

Proto je dobré, že Bush zvítězil. Volební porážku George Bushe by islamistický terorista v Iráku – či kdekoli na světě – interpretoval takto: „Lidé Západu jsou neschopni přinášet oběti. Uřezané hlavy civilistů - nemají žaludek se na to dívat. Jsme-li brutální, oni hodí ručník do ringu.“ Výsledek? Nebude mír, nýbrž válka o tisíc mil blíž, uprostřed evropských velkoměst.

Bushovo volební vítězství našťěští vyslalo signál opačný: *‘Vaše vraždy, uřezávání hlav a teror naše rozhodnutí nezměnily. V Iráku zůstane tak dlouho, než vás, vrahy a teroristy, pozabijíme. Bude to již brzo. Pak bude mír.’*

Irák zajisté může skončit špatně, bude-li vyslyšen hlas západních levicových defetistů a válka nebude dotažena do vítězného konce. Vítězství fanatiků by z nich učinilo vlnu budoucnosti a přitahovalo k nim nové stoupence. Proto je tak důležité, aby islamističtí teroristé byli nyní v Iráku nejen poraženi, nýbrž aby byli poraženi tvrdě a jednoznačně.

President Bush získal 51% odevzdaných hlasů, tedy absolutní většinu. Jako první kandidát na presidenta od r. 1988! Totiž legitimně zvolení presidenti Clinton 1992, Clinton 1996 a Bush 2000, i když získali většinu volitelů, nezískali většinu odevzdaných hlasů - díky úspěchům kandidátů třetích stran. Dokonce ani Al Gore, jenž v roce 2000 získal více hlasů než Bush (ale méně volitelů), nezískal nadpoloviční většinu odevzdaných hlasů. Bush je nyní první, kdo ji získal po r. 1988, kdy ji získal jeho otec.

Amerika je stejně jako před 4 roky rozdělena půl-napůl; a to geograficky. Demokraté mají západní (tichomořské) pobřeží a Severovýchod USA. Republikáni mají vše ostatní, tj. Jih, Středozápad a Západ. Hlavním kritériem dělení na Ameriku republikánskou a demokratickou nejsou ekonomické otázky, není to překvapivě ani zahraniční politika a válka v Iráku (tedy to, co se za posledních 4 roky Bushova presidentství stalo), nýbrž jsou jím otázky kulturně morální (jež se od posledních voleb nezměnily). Ty jsou hlavním indikátorem, zda člověk volí demokraticky nebo republikánsky. Lidé věřící, kteří aspoň jednou týdně jdou do kostela, volili Bushe. Lidé nevěřící, anebo ti, kteří jdou do kostela méně často než jednou týdně, volili Kerryho a předtím Gora. Ženatí muži a vdané ženy volili Bushe, svobodní volili Kerryho (a předtím Gora).

Republikáni posílili své většiny jak v Senátu tak ve Sněmovně reprezentantů. Všichni republikánští kandidáti na senátora na americkém Jihu zvítězili. Jih volil do Se-

nátu konzervativní republikány unisono. Voliči ušetřili facku i demokratickému vedení: vůdce demokratické menšiny v Senátu Tom Daschle nebyl znovuzvolen, tj. vyřadil ze Senátu.

Kongres USA, jakož i státy Unie, jsou v důsledku voleb konzervativnější. To poprvé za posledních třicet let umožňuje zvrátit rozhodnutí Nejvyššího soudu USA Roe versus Wade z r. 1973. V tomto z ústavního hlediska absurdním rozhodnutí bylo nalezeno - tj. vymyšleno - právo na potrat v Ústavě, již napsali otcové zakladatelé USA, kteří (a ani nikdo jiný až do roku 1973) v ní žádné universální právo na potrat neviděli. O potratech předtím rozhodovaly parlamenty států, jak je tomu i u nás. Ale pro levici bylo netolerovatelné, aby některé státy měly potratové zákony liberálnější a jiné zase konzervativnější. Proto soudním diktátem nařídila universální právo na potrat až do narození dítěte. Rozhodnutí neústavní a nemorální zároveň.

Tedy na otázku, komu je americká (tj. konzervativní křesťanská) Amerika dobrá, odpovídám: všem, kdo chtějí žít ve svobodě.

Předsedovi Nejvyššího soudu je letos 80 let a jen jednomu soudci z devíti je méně než 65 let. Lze proto očekávat, že v nastávajícím presidentském období zemřou nebo resignují až tři soudcové Nejvyššího soudu. President pak navrhne a Senát schválí soudce nové. Proto je tak důležité, že presidentem je umírněný konzervátec Bush a v Senátu mají většinu republikáni. Rozhodnutí Roe vs. Wade pak bude moci být nově obsazeným Nejvyšším soudem zrušeno. Pokud by se tak stalo, neznamenalo by to zákaz potratů všude v USA. V souladu s federalismem a Ústavou by to znamenalo, že o potratech by rozhodovaly legislativy jednotlivých států Unie. Některé státy by měly zákony liberální, jiné zase restriktivní. Přesto by to bylo velké vítězství pro život a pro lidská práva správně chápaná.

Amerika jsou stále dva národy: „modrá“ Amerika Kerryho (tj. evropská Amerika) a „červená“ Amerika Bushe (tj. americká Amerika). Americká Amerika Bushe je pravicová v tom, že bere člověka jako dospělého. Je za nižší daně, aby člověk měl větší svobodu ale i odpovědnost postarat se o sebe a svou rodinu. Je za právo vlastnit zbraně, ale když je někdo zneužije, má být brán na zodpovědnost a popraven. Evropská Amerika Kerryho - stejně jako západní Evropa samotná - je levicová v tom smyslu, že člověka pojímá jako věčné dítě: stát ho má zaopatřit sociální péčí, ale když spáchá zločin, nesmí se mu zkrřivit vlas na hlavě.

Evropská i americká levice zná evropskou Ameriku a nezná či nenávidí Ameriku americkou. A přeje si, aby přestala existovat.

Bylo by však dobře, kdyby celá Amerika byla jako Belgie? Bylo-li by tomu tak před čtvrtstoletím, my bychom dnes svobodní nebyli. Lidé jako Kerry nedělali nic pro pád sovětské říše. Chtěli si užívat klídku, nikoli riskovat nukleární válku kvůli tomu pólku za železnou oponou. Sovětský svaz jim nevadil; vadili jim konzervativní studenoválečníci, jež rušili klid. Ameriku evropskou čeká tentýž osud jako Evropu samotnou: demografický propad. V důsledku záliby sekularizované levice v potratech a antikoncepci, její zastoupení v populaci bude klesat. Od Roe vs. Wade v r. 1973 bylo v Americe provedeno až ke 40 milionům potratů. Nikoli převážně v konzervativní křesťanské Americe Bushově, nýbrž hlavně v sekulární levicové Americe Kerryho. To jsou ti utracení voliči, kteří Demokratům chyběli k vítězství.

Budoucnost patří mnohohdětným, tj. religiozním, nikoli sekularizovaným, tj. bezdětným. Otázkou jen je, jakého vyznání ti religiozní budou. V Evropě, soudě dle demografických trendů, islámského. V Americe křesťanského. V islámské společnosti sekularizovaní liberálové žádnou svobodu mít nebudou (Nizozemí a osudy Fortuyna či van Gogha jsou předobrazem i naší budoucnosti); v křesťanské konzervativní společnosti politické, ekonomické, občanské a náboženské svobody všech respektovány jsou - kromě svévole zabíjet děti, ovšem. *Tedy na otázku, komu je americká (tj. konzervativní křesťanská) Amerika dobrá, odpovídám: všem, kdo chtějí žít ve svobodě.* Liberální levice, která si teď krátkozrace přeje, aby celá Amerika byla jen zrcadlovým obrazem západní Evropy, by si měla uvědomit, že její svoboda - jakož i fyzické přežití - nebude mít v islámské Evropě naší blízké budoucnosti dlouhého trvání. Považují američtí liberální herci a umělci znovuzvolení Bushe za konec svobody, nástup cenzury a začátek křesťanské teokracie (čímž rozumějí nedostatek federálních dotací z peněz daňových poplatníků na své „umění“)? Nuže co, kdyby se přestěhovali do Francie, Belgie či Nizozemí a předvedli tam to své „umění“, vždy se najde nějaký muslim, který je ochotně zabije. A bude po problému.

Autor působí v Občianskom inštitúte v Prahe

KONZERVATIVNÝ
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANI
CONSERVATIVE
INSTITUTE

ROZPOČET VO "VÝDAVKOVÝCH PASCIACH" Peter Gonda

Po bezproblémovom schválení zákona o štátnom rozpočte na rok 2005 zavládla spokojnosť... Spokojný bol najmä minister financií Ivan Mikloš. Poslanci totiž nenavýšili ním navrhnutý deficit verejných financií.

Rozpočet však zhoršuje situáciu platiteľom daní tým, že zvyšuje vplyv vlády a ďalej deformuje pohľad na úlohu vlády v spoločnosti. Aj bez nákladov na dôchodkovú reformu výrazne zvyšuje celkové verejné výdavky (po zohľadnení inflácie až o približne 6,5%) a dokonca mierne dvíha aj ich pomer k rýchlo rastúcemu HDP (na 41%).

Aké sú príčiny takto naplánovanej vyššej váhy a tiež zhoršenej štruktúry verejných výdavkov v roku, v ktorom by mali vyvrcholiť ekonomické reformy súčasnej vlády? Spomeňme najmä "výdavkové pasce", do ktorých rozpočet na rok 2005 zapadol.

Prvou pascou, do ktorej sa Slovensko v plnej miere dostáva, je „výdavková pasca EÚ“. Deformovaná štruktúra rozpočtu EÚ zameraná najmä na pôdohospodárstvo a tzv. štrukturálnu pomoc zaostávajúcimi regiónom sa prenáša aj do nášho rozpočtu, najmä vyššími prostriedkami z EÚ do kapitoly pôdohospodárstva a dopravy. Požiadavka na spolufinancovanie európskych fondov zo štátneho rozpočtu ešte zvyšuje dôraz na tieto výdavky. Slovensku v EÚ je preto do určitej miery vtlačaná veľká váha niektorých výdavkov, predovšetkým na pôdohospodárstvo.

Vláda sa však nemôže vyhovárať iba na EÚ. Aj z našich daní a odvodov totiž plánuje

významne financovať hospodárske aktivity v pôdohospodárstve a oproti roku 2004 výraznejšie v doprave a v priemysle. Necháva sa zatlačiť do „pasíc záujmových skupín“, napríklad poľnohospodárskej. Napriek značným prostriedkom z EÚ do tohto odvetvia sa vláda rozhodla dorovnať priame platby poľnohospodárom, dokonca na viac, než ministerstvo financií pôvodne navrhovalo. Pre daňových poplatníkov to znamená navyše výdavkov na úrovni približne 3 mld. Sk.

Platiteľov daní tiež nepoteší to, čo naopak vítajú stavebné firmy: enormne vysoký (až takmer 80 %-tný) nárast výdavkov na diaľnice a rýchlostné cesty. Dalším zdrojom vyšších výdavkov a aj príkladom deformovania podnikateľského prostredia sú viac uplatňované investičné stimuly pre zahraničných investorov. Ich „prilákavanie“ vládami z peňazí daňovníkov zapadá do „pasce súťaže vlád o investorov“. Exemplárnym príkladom takto získavaných „politických bodov“ je investícia KIA Motors, za ktorú zaplatíme do roku 2008 z daní prinajmenšom 8 mld. Sk. Cenou za jej získanie bolo tiež bezprecedentné porušenie vlastníckych práv majiteľov dotknutých vozňov.

Pre štruktúru a objem celkových výdavkov je dôležitá aj opakujúca sa „pasca vysoko nastavených obligatórných výdavkov“. Tieto výdavky (mzdy, odvody za vládných zamestnancov a za ekonomicky neaktívnych, sociálne dávky, splátky úrokov, či štátna prémie na stavebné sporenie) tvoria až približne tri štvrtiny výdavkov a pred zostavením

rozpočtu sú predurčené platnými zákonmi. Ich akceptovanie v plnom rozsahu by ale podstatne zúžilo priestor na hýbanie s výdavkami. Aj minister financií I. Mikloš uznáva, že „tieto výdavky sú síce zo zákona povinné, to však neznamená, že právne normy sa nedajú meniť“. Ostávajú však naďalej. Príkladom je ponechanie zvýhodňovania stavebných sporiteľní financovaním prémie k stavebnému sporeniu z daní (takmer 2 mld. Sk na rok 2005), aj keď sa ruší vládna dotácia úrokov na hypotéky.

Pohľad na „výdavkové pasce“ rozpočtu na rok 2005 prezrádza zdanlivý paradox: na Slovensku sa napriek viacerým ekonomickým reformám prehlbuje podstatná deformácia v spoločnosti - zasahovanie vlády do ekonomiky. Dlhodobým cieľom v rámci reformy verejných financií by preto malo byť odbúranie dotácií do „nemoderného“ pôdohospodárstva, „moderných“ zahraničných investorov, „sociálnych“ stavebných sporiteľní a iných aktivít, ktoré nemajú nič spoločné so základnými funkciami vlády (vymedzenými "duchovným otcom" klasickej ekonómie Adamom Smithom a overenými praxou v minulosti). Do akej miery sa vláde podarí priblížiť k tomuto cieľu a vymaniť sa z "výdavkových pascí" môžeme posúdiť už o rok pri schvaľovaní štátneho rozpočtu na rok 2006.

Autor je analytik KI

KJÓTO A VEĽKÉ DÔSLEDKY „MALÉHO“ OMYLU Radovan Kazda

Európska komisia (EK) odsúhlasila pridelenie emisných kvót oxidu uhličitého (CO₂) pre producentov na Slovensku. Neakceptovala však pôvodný návrh Slovenskej republiky, ale návrh znížený o 14 % objemu emisií. Ten vznikol ako kompromis medzi EK a SR, ktorá navrhla kvótu podľa inej metodiky EÚ. Návrh schválil EK sa vzápätí stretol s výrazným nesúhlasom najväčších producentov tohto skleníkového plynu, predovšetkým U.S. Steelu a výrobcov cementu a vápna.

Systém obchodovania s kvótami emisií tzv. „skleníkových plynov“ vznikol ako dôsledok zdanlivo pochopiteľného, „environmentálneho“ rozhodnutia Európskej únie, ktorá prijala a začala legislatívne aplikovať Kjótsky protokol k rámcovému dohovoru o zmene klímy, avšak bez ohľadu na absenciu výraznejšieho vedeckého konsenzu o príčinách klimatických zmien, ako aj na skutočnosť, že účinok protokolu je spochybnený najmä nepripojením sa k nemu zo strany najväčšieho producenta skleníkových plynov USA. Bez rozsiahleho vedeckého konsenzu nie je možné považovať produkciu CO₂ ani za „vedľajší účinok“ (externalitu), ktorého dopady by bolo potrebné regulovať.

Nepochopiteľné rozhodnutie EÚ viedlo k vzniku smernice, ktorá požaduje od člen-

ských štátov zavedenie systému obchodovania s kvótami podľa národných alokačných plánov. Spôsob, akým EK vyjednáva výsledné hodnoty plánu („konsenzom“ dvoch rôznych metodík výpočtu), nielenže svedčí o výraznej nejasnosti a nepotrebnosti systému stanovovania kritérií, ale načrtáva i iné smerovanie dôvodov zavedenia systému. Tie naznačuje materiál vlády SR tvrdním, že „požiadavku na zníženie celkového množstva uplatňuje EK na väčšinu predložených plánov, pretože pri nadmernom množstve kvót v systéme by obchodovanie s emisiami ako ekonomický nástroj znížovania emisií nebolo účinné.“ Akoby primárnou snahou opatrenia nebolo znížiť produkciu emisií (ak je kvót na zníženie emisií dostatok, prečo ich počet znižovať?), ale zaviesť obchodovanie s touto nezvyčajnou komoditou. Jeho reálny dôsledok síce môže znížiť produkciu CO₂ (otázny však ostáva dôvod, prečo znižovať), ale učiní to spôsobom, ktorý pripomína akýsi „sociálny biznis“. Je totiž veľmi pravdepodobné, že z obchodu nebudú profitovať primárne tie firmy, ktoré investujú do ekologických technológií výroby, ale najmä tie, ktorých výroba bude v recesii. To všetko na náklady prosperujúcich podnikov, pre ktoré je vzniknutý náklad len ďalšou daňou za úspech, ktorou ich zaťažuje štát (nehovoriac o nákladoch

na podávanie žiadostí o kvóty, na vedenie emisnej agendy atď.).

Tažko pochopiteľný je celý systém kritérií, na základe ktorých boli určované emisné kvóty pre jednotlivé firmy v alokačnom pláne. Tie boli určené na základe rokovaní s Ministerstvom životného prostredia SR (MŽP SR), pričom podniky predložili „údaje o vývoji emisií za ostatné roky, spôsob výpočtu (podľa návrhu EK), plánovaný budúci rozvoj a jeho východiská a predpokladané zdôvodnené emisie CO₂ na obdobie 2005 – 2007.“ Z hľadiska spravodlivosti pridelovania kvót sú individuálne konzultácie s MŽP SR pomerne neštandardným správaním, navyše, kritériá nezohľadňujú ani to, či podniky majú zastaranú alebo špičkovú technológiu zameranú na ochranu životného prostredia.

Zavedenie systému obchodovania s emisiami je ďalším z environmentálne motivovaných opatrení štátu, ktorému chýba zdôvodnenie a ekonomické porovnanie nákladov a výnosov. Producenti CO₂ sú zaťažení nezmyselnou európskou reguláciou, ktorej možnosti zrušenia sú minimálne.

MŽP by malo vyvinúť maximálne úsilie aspoň o elimináciu súčasného rozhodnutia Komisie a o čo najspravodlivejšie rozdelenie kvót producentom.

Autor je analytik KI

TRI DNI BEZ PRÚDU Ondrej Dostál

Stráviť tri letné dni bez elektrického prúdu kdesi v horách môže byť romantika, na troch chladných jesenných dňoch, ktoré bez prúdu nedávno strávil Konzervatívny inštitút, rozhodne nebola ani štipka romantiky.

Pár dní po tom, čo sme sa presťahovali do nových priestorov, nám zrazu z ničoho nič zhaslo svetlo a vypli počítače. Nespôsobili to poistky, ani porucha, ale technik z elektrárni, ktorý nás odpojil. Keďže to mohol urobiť zo dvora a nemusel prejsť cez naše priestory, neunúval sa nás na to ani len upozorniť. Keď sme sa ho pýtali prečo, odpovedal, že na žiadosť užívateľa bolo zrušené odberové miesto.

Užívateľom bol niekto, kto mal priestory v prenájme, ale odišiel z nich už pred 10 mesiacmi. Daro sme argumentovali, že teraz priestory užívame my, že sa okamžite prihlásime ako nový užívateľ, že všetky faktúry boli riadne uhrádzané a že bez elektriny sme úplne vyradení z prevádzky, technik ostal neoblomný. On má v papieroch, že má odberové miesto odpojiť na žiadosť užívateľa, tak to urobil. Keby išlo o odpojenie v dôsledku neplatenia, dalo by sa to pochopiť (hoci aj neplatiča by snáď bolo slušné vopred upozorniť, že bude odpojený), ale odpojiť "na vlastnú žiadosť" niekoho, kto riadne platí a do očí vám hovorí, že si neželá byť odpojený?

A tak sme utekali na elektrárne, naivne dúfajúc, že sa nám dodávku prúdu podarí obnoviť ešte v ten deň. Veď dnes sú od elektriny závislé nielen svetlo a počítače, ale – ak máte lepší prístroj – aj telefóny a dokonca aj plynový kotol má elektrické ovládanie.

Človek by si povedal, že obnoviť dodávku prúdu je rovnako jednoduchý úkon ako ju zrušiť. Omyl. Pán v elektrárniach sa síce tváril ústretovo, ale nemohol nám pomôcť. Ešte neprišlo hlásenie, že sme odpojení.

Tak sme museli prísť na druhý deň. Ani potom sa nám však za nových užívateľov prihlásiť nepodarilo. Naše odberové miesto bolo totiž v stave 22 a "kým sa nedostane do stavu 21, nie je možné prihlásiť nového užívateľa". Prečo? "Lebo systém je tak nastavený". Nuž čo – nielen papiere, ale ani systém niekedy nepustí.

Zmluva s elektrárňami sa nám podarilo podpísať až na tretí deň. Ani tým však naše "romantické obdobie" neskončilo. Hoci nás technik mal pripojiť už doobeda, neboli sme pripojení ani poobede. Po urgencii sme sa dozvedeli, že technik prišiel doobeda, ale nikoho nenašiel, tak odišiel. Možno aj zvonil, ale keďže aj zvončeky sú na elektriku... Navyše, keď sme boli odpojení zvonka bez toho, aby niekto potreboval vstúpiť do našich priestorov, mysleli sme, že aj zapojiť nás možno rovnakým spôsobom. No elektrárne zrejme na odpájanie nasadzujú skúsenejších technikov ako na pripájanie. A tak sa nám prevádzku podarilo obnoviť až na neuveriteľný štvrtý deň.

Že monopolné postavenie na trhu a neexistencia konkurencie deformujú ekonomiku, je stará známa vec. Rovnako i to, že štátne vlastníctvo vedie k neefektívnosti. Štátny monopol je ale úplne hrôzostrašná kombinácia. Slovenské elektrárne ostanú aj po privatizácii monopolom. Elektrina zrejme nebude lacnejšia. Ak sa však talianskemu Enelu podarí vnieť do elektrární aspoň trochu západnej firemnej kultúry a snaha správať sa korektne voči platiacemu zákazníkovi bude viac než absurdné byrokratické procedúry typu "mám to v papieroch" alebo "systém nepustí", bude to mať určite nejaký zmysel.

Autor je riaditeľ KI

UDIALO SA:

1) Dňa 16. novembra 2004 usporiadali Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) a Stála konferencia občianskeho inštitútu (SKOI) v priestoroch V-klubu v Bratislave konferenciu s názvom „Od novembra 1989 do novembra 2004“, ktorá sa stretla s veľkým záujmom verejnosti. O vývoji slovenskej spoločnosti za ostatných 15 rokov diskutovali aktéri Novembra 1989 Ján Budaj, Fedor Gál, László Nagy, László Szigeti, Peter Tatár a Peter Zajac, prezident KI. O ekonomickej transformácii na Slovensku diskutoval ekonomický analytik KI Peter Gonda s Jozefom Kučerákom, podpredsedom vlády SR pre ekonomiku v rokoch 1990 – 1991. O našom vysporiadaní s minulosťou sa zhováral Štefan Hríb s Jánom Langošom, predsedom správnej rady Ústavu pamäti národa a federálnym ministrom vnútra ČSFR v rokoch 1990 – 1992 a s Vladimírom Palkom, ministrom vnútra SR a podpredsedom KDĽH. Koordinátorom podujatia bol Ondrej Dostál.

2) Dňa 16. novembra 2004, v predvečer pätnásteho výročia Novembra 1989, bola v kníhkupectve Artfórum prezentovaná kniha Fedora Gála a prezidenta KI Petra Zajaca s názvom 1+1. Kniha obsahuje pätnásť textov, vydaných v priebehu roka

2004 v týždenníku Domino fórum a dva nové texty, v ktorých autori diskutujú o témach, ktoré si sami vybrali. Slová, ktoré pri tej príležitosti adresoval autorom Štefan Hríb, šéfredaktor týždenníka Týždeň, si môžete prečítať na internetovej stránke KI, www.konzervativizmus.sk.

3) V dňoch 23. a 24. novembra 2004 usporiadal KI v spolupráci so SKOI v Košiciach a v Nitre konferencie s názvom „USA, Európa a Slovensko“, ktoré sa zaoberali historickými, politickými, sociálnymi a kultúrnymi aspektmi americkej spoločnosti vo vzťahu k Európe a Slovensku. Na podujatiach vystúpili s prednáškami Daniel Bútora, publicista, bývalý riaditeľ slovenského vysielania Rádia Slobodná Európa, Tomáš Zálešák, politológ, poradca predsedu Národnej rady SR, Bill Baker zo Združenia za sociálnu reformu a František Šebeb, redaktor týždenníka Týždeň, zahraničnopolitický analytik. S príhovormi taktiež vystúpili: Lora Berg, kultúrna atašé Veľvyslanectva USA v SR (v Košiciach), Daria Darnell, konzulka Veľvyslanectva USA v SR (v Nitre), a predseda Košického samosprávneho kraja Rudolf Bauer ako spoluorganizátor konferencie v Košiciach. Na konferenciách sa zúčastnili predstavitelia miestnej a regionálnej samosprávy, štátnej správy, vysokých a stredných škôl, cirkví, tretieho sektoru, politických strán a ďalší záujemcovia z radov širšej verejnosti.

Koordinátorom podujatí bol Radovan Kazda.

4) V novembri 2004 vydal KI publikáciu – zborník príspevkov z konferencií s názvom „USA, Európa a Slovensko“, ktoré sa uskutočnili v priebehu roka 2004 v rámci rovnomeného projektu v Trenčíne. Prešovce, Martine, Banskej Bystrici, Košiciach a v Nitre. Editormi publikácie sú Ondrej Dostál a Dušan Sloboda. Zborník je prístupný i na internetovej adrese KI.

5) Na prelome mesiacov október a november 2004 bol v zborníku Podnikateľskej aliancie Slovenska "Možnosti ďalšieho znižovania odvodov v Slovenskej republike" uverejnený rozhovor s ekonomickým analytikom KI Petrom Gondom s názvom "Najprv presun odvodov na zamestnanca, potom postupná redukcia sadzieb - niekde aj okamžite".

6) V novembri 2004 publikoval analytik KI Dušan Sloboda v denníku Hospodárske noviny text venujúci sa problematike eurofondov a v denníku Sme dva texty zaoberajúce sa problematikou verejnej správy, fiškálnej decentralizácie a komunálnej reformy. Ondrej Dostál analyzoval problém prijatia európskej ústavy na stránkach denníkov Sme a Národná obroda. Texty sú k dispozícii i na internetovej stránke KI.

■ **ČITATELOM K. L.:** Ak hľadáme paralelu medzi dvoma sviatkami na prahu nového roka – tradičnými sviatkami západnej civilizácie – vidíme v nej zrodenie pravdy, ktorá je dôsledkom koncoročného bilancovania na strane jednej a prísľubom naplnenia na strane druhej. Pravda je to,

čo nás spája bez ohľadu na nuansy metód, akými k jej hľadaniu pristupujeme.

■ Konzervatívcí si nemyslia, že svet je relatívny, že pravda neexistuje a že všetko sú len rozličné a rovnako hodnotné názory. Sme presvedčení o nenahraditeľnosti tradičných hodnôt našej civilizácie, ktoré

sú založené na slobode a zodpovednosti jednotlivca a na morálke spoločnosti ako organického kolektívneho svedomia. ■ Teší nás, ak v našom hľadaní nachádzate pravdu. Prajeme Vám veľa úspechov v novom roku 2005. ■ Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika